

УДК 339.9

Н.М. Шмиголь

доктор економічних наук, професор
Запорізький національний університет

А.А. Антонюк

кандидат економічних наук, доцент
Класичний приватний університет

Д.О. Анікєєва

Запорізький національний університет

ЕКСПОРТНЕ МИТО В УКРАЇНІ. ПРИЧИНИ ВИКОРИСТАННЯ ТА НАСЛІДКИ

У статті розглянуто основні причини використання ввізного мита в Україні, етапи його становлення та розвитку. Визначено особливості експортно-тарифної політики України на прикладі ринку соняшникового насіння. Також було висвітлено ключові недоліки використання експортного мита в Україні та запропоновано заходи щодо його покращення.

Ключові слова: експортне мито, експортно-тарифна політика, митна вартість товару, ліцензування експорту.

I. Вступ

Використання вивізного (експортного) мита на національні товари є одним із методів обмеження експорту. Експортне мито може виконувати декілька функцій: протекціоністську, фіскальну, регулятивну, політичну. Водночас вивізне мито як засіб експортно-тарифної політики носить досить суперечливий характер, про що свідчить його використання лише країнами, що розвиваються, та країнами з перехідною економікою. Україна використовує експортне мито для досить широкої номенклатури товарів, не завжди враховуючи можливі негативні фактори його впливу. Зважаючи на значущість розвитку експортного потенціалу країни, дослідження ефективності використання експортного мита є дуже важливим. Актуальність статті підтверджується ступенем нерозкритості даної теми – на сьогодні ґрунтовні дослідження цієї тематики майже відсутні. Деякі питання даної теми висвітлюються в працях М. Бобух, В. Глухова, О. Ковтун, В. Мартинюк, К. Новикова, П. Пашко, які слугують певною базою для подальшого дослідження питань, що висвітлюються, а також наявні законодавчі акти та законопроекти, що регулюють використання експортного тарифу в Україні.

II. Постановка завдання

Метою даної статті є вивчення історії впровадження експортного мита в Україні та визначення цілей його використання на кожному етапі, аналіз експортно-тарифної політики на прикладі ринку соняшникового насіння. Висвітлення негативних сторін використання експортного тарифу, зокрема на

виробників, та надання рекомендацій стосовно ставок та доцільності використання експортного мита в сучасних умовах розвитку країни.

III. Результати

Експортне мито нараховується на товари, які реалізуються закордонним суб'єктам господарської діяльності і вивозяться за межі митної території країни застосування. Оскільки експортне мито – вартісна категорія, то в аналізі його застосування можна використовувати методику, запропоновану у дослідженні мита загалом, тобто критерієм домінування певної функції є співвідношення між національними та світовими цінами на конкретний товар. Товари експортуються, коли співвідношення між цінами сприятливі на користь ціни національного виробника. Якщо ставка експортного мита більша за різницю між цінами, то мито виконує протекціоністську функцію. Якщо рівень експортного мита базується на різниці між національними цінами та світовими, то домінують фіскальний ефект. У разі ж, коли ставка вивізного мита є незначною порівняно з наявною різницею між цінами, то використовується такий захід як регулятор експортних операцій [1].

Існує декілька причин застосування експортного мита з метою захисту національного ринку. Введення митного тарифу на експорт вважають доцільним у тому разі, коли ціна на певний товар перебуває під адміністративним контролем держави й утримується на рівень нижче за світову шляхом виплати субсидій виробникам. У даному разі обмеження експорту розглядається державою як необхідний захід для підтримання достатньої

пропозиції на внутрішньому ринку і запобігання надлишковому експорту товарів, які субсидуються.

У деяких країнах експортне мито встановлюється на певний строк, як правило, при дефіциті сировини в країні. У такий спосіб створюється перешкода для вивезення сировини на зовнішній ринок, оскільки при експорті висока ціна сировини впливає на її конкурентоспроможність. Таким чином, внутрішній переробник отримує додатковий вигравш не тільки за рахунок збільшення можливостей отримання сировини, але й за рахунок певної стабілізації цін на внутрішньому ринку через неможливість здійснення експортних операцій.

Безперечно, держава може бути зацікавлена у встановленні експортного тарифу з огляду на необхідність збільшення доходної частини державного бюджету, тобто у виконанні експортним митом фіскальної функції. Якщо країна, що експортує товар, має на світовому ринку монопольне право на встановлення цін на цей товар, то вона може використовувати вивізне мито у своїх інтересах. При цьому розмір оптимального експортного мита буде прямо пропорційний до кількості країн-імпортерів, які залежать від імпортованих поставок даного товару на національний ринок. Оподаткування експорту часто залежить від монопольного становища країни з певного товару, що змушує інші країни переплачувати за імпортовані товари.

Ступінь ефективності застосування такої моделі зовнішньоторговельної політики залежить від обґрунтування оптимального рівня експортного мита. У даному разі дохід від зростання світових цін на експортні товари має перекивати чисті внутрішні втрати, які виникають унаслідок введення експортного мита. Торговельно-політична роль експортного мита виявляється в тому, що за його допомогою країна може впливати не тільки на економічні відносини, але й на політичну ситуацію.

Характерним прикладом є взаємовідносини Росії з Україною з огляду на енергетичну залежність останньої. Доки Україна не буде мати альтернативної можливості отримання енергоносіїв, вплив тарифної політики Росії у цьому напрямі регулювання товаропотоку буде досить значним [2].

Водночас слід зауважити, що експортний тариф використовують в основному країни, які розвиваються, і країни з перехідною економікою. Промислово розвинуті країни використовують його дуже рідко, а в деяких державах світу оподаткування експорту навіть заборонено Конституцією як основним законодавчим актом (Аргентина, США). Тому акцент у даних випадках зміщується в бік використання нетарифних методів регулювання (ліцензії, квоти, контингенти).

Чим вище митний бар'єр на шляху експортного товару, тим складніше виробникам забезпечити відповідний рівень прибутків від експортної операції. Ставка мита, яка перевищує розмір прибутку від майбутньої операції, може взагалі гальмувати експорт товарів. Тому при оцінюванні рівня експортного мита його ставка обов'язково має порівнюватись з оцінкою прибутків, які можна отримати від зовнішньоторговельних операцій [3]. Таке зіставлення є об'єктивним критерієм для відповіді на запитання: високою чи низькою є ставка експортного мита.

Уперше в Україні експортне мито почало використовуватись з 1992 р. і нараховувалось на всі потенційно експортні товари (близько 124 товарних груп). У 1993 р. вийшов Декрет Кабінету Міністрів України "Про вивізне "експортне" мито у 1993 р.". Декларативними причинами застосування експортного мита стали: встановлення раціональної структури експорту і скорочення переліку товарів, експорт яких підлягає нетарифному регулюванню. Значно скоротилась кількість товарних груп порівняно з 1992 р., що попали під дію експортного мита (43 товарні позиції) [5]. Але було розширено діапазон ставки мита від 10% до 30% митної вартості товару. Наприклад, митом обклалися такі товари, як: живі тварини, зернові, цукор, руди, вугілля, добрива, шини, бавовна, чавун тощо. Не обклалися експортним митом товари, які вивозились у межах отриманих суб'єктами підприємницької діяльності експортних квот, а також товари, що вироблені повністю з давальницької сировини, яка була попередньо імпортована.

Даний період застосування експортного мита можна назвати фіскальним. Про це свідчить достатньо широка номенклатура товарів, відносно яких воно застосовувалось та рівень ставок оподаткування.

Ціла низка факторів вплинули на необхідність лібералізації зовнішньоекономічної діяльності. Основні серед них: висока інфляція (у 1993 р. вона дорівнювала 10155%); дерегуляція цін; падіння курсу національної валюти; від'ємне сальдо платіжного балансу. За цих умов основна увага тарифної системи регулювання зовнішньоекономічних зв'язків приділялась імпорту.

Починаючи з 1996 р. основною метою введення експортного мита стає виконання функції регулювання. Це пов'язано з необхідністю заблокувати експортний потік важливої для національної економіки сировини з України. Головним аргументом при цьому є завантаження національних підприємств роботою. Вивізне мито почали стягувати з таких товарних позицій, як металобрухт, жива худоба та шкіряна сировина, насіння деяких видів олійних культур [6].

З метою захисту споживчого ринку України, інтересів вітчизняного виробника та подальшого поліпшення структури експорту з травня 1996 р. діє мито відносно експорту живої худоби і шкіряної сировини у розмірі від 27% до 75% митної вартості товару, але існує пільга сільгоспвиробникам у вигляді експорту без сплати вивізного мита (за винятком молодняка великої рогатої худоби масою не більше 350 кг і шкірсировини), якщо ці товари є продукцією власного виробництва [4]. Основною метою даного законодавчого акта була реалізація захисної функції, тобто усунення з українського ринку основних іноземних експортерів великої рогатої худоби, а саме посередників-конкурентів з Лівану та Сирії.

Зернове господарство та олійне виробництво України є стратегічною, ключовою і найбільш ефективною галуззю народного господарства. Зерно, соняшник і вироблені з нього продукти завжди були і надалі будуть ліквідними, оскільки вони становлять основу продовольчої бази і безпеки держави. Населення найбільше сприймає і найнегативніше реагує на нестачу хлібо- та олієпродуктів або підвищення цін на них. Від того, як використовує свої зернові та олійні ресурси держава, залежить добробут її громадян. Тому дуже важливим є розгляд експортно-тарифної політики України саме на прикладі ринку соняшникового насіння.

Експортне мито на насіння соняшнику було запроваджено 11 січня 1993 р. за ставкою 30%. За положеннями Декрету КМУ від 11.01.93 р. № 3–93 від сплати експортного мита звільнялися товари, які вивозилися в межах отриманих суб'єктами підприємницької діяльності експортних квот, а також товари, вироблені повністю з давальницької сировини, що була попередньо імпортована. 26 грудня 1993 р. експортне мито на насіння соняшнику було скасоване. Надалі експортне мито не застосовувалось. Введення у вересні 1999 р. експортного мита за ставкою 23% дозволило переробним підприємствам України активно вступити в конкуренцію з експортерами сировини. За період вересень 1999 р. – липень 2000 р. виробництво соняшникової олії підприємствами харчової промисловості всіх форм власності збільшилось порівняно із аналогічним періодом попереднього сезону на 63%. За цей період експорт насіння соняшнику зменшився у 2,2 рази і склав 420,4 тис. т. Одночасно експорт соняшникової олії збільшився на 73%. Таким чином, унаслідок дії мита відбулася певна переорієнтація трейдерів з експорту насіння соняшника на експорт олії. І нарешті головне, внаслідок дії експортного мита відбулося зниження роздрібних цін на соняшникову олію, і відповідно, збільшилося її споживання населенням України. Для

країни із значною часткою населення з низькими доходами цей факт є надзвичайно важливим. З 11 липня 2001 р. набрав чинності Закон України “Про внесення змін до деяких законів України”, згідно з яким ставки вивізного (експортного) мита на насіння соняшнику встановлено в розмірі 17% до митної вартості товару. Водночас забороняється вивезення з митної території України насіння соняшнику, яке використовується в операціях з давальницькою сировиною в зовнішньоекономічних відносинах. Таким чином, вивізне мито на насіння соняшнику вивело із кризи і сприяє стабілізації стану всього олійно-жирового комплексу України, і тому не повинно скасуватись [7].

Отже, Україна насамперед має забезпечити захист власного ринку від зовнішньої експансії, а також вести активний пошук споживачів (покупців) своєї продукції, відповідно до кон'юнктури ринку і на ринку довгострокового партнерства. При впровадженні мита основними цілями було: перетворити Україну з експортера насіння соняшнику в експортера готової продукції і завантажити вітчизняні потужності. І ця мета досягалася. Зросло виробництво соняшникової олії, шроту, маргарину, майонезу та мила, що позитивно позначилося на наповнюваності держбюджету та задоволенні потреб окремих верств населення.

Експортне мито на олійні культури існує тільки в Росії (20%) та Аргентині (39%). Причиною введення експортного мита на насіння олійних культур в Аргентині була спроба зменшити величезний державний дефіцит. У Росії причина введення експортного мита обґрунтовувалася так само, як і в Україні – необхідністю завантажити власні переробні потужності. При зростанні ставки експортного мита в країні надходження до державного бюджету зменшуються, бо вивезення насіння соняшнику для переробки за кордон відбувається на давальницьких умовах для країн близького зарубіжжя (Росії, Грузії), а також у рамках режиму вільної торгівлі з метою уникнення сплати мита. Але значно збільшились надходження саме до місцевих бюджетів, збільшилась кількість робочих місць в олійно-жировому комплексі. Зростання експорту соняшникової олії та шроту вигідне олійно-екстракційним заводам і тим трейдерам, що експортували олію. Але відповідного заміщення експортних обсягів насіння соняшнику олією не сталося. Традиційні ринки збуту соняшникового насіння до країн далекого зарубіжжя (Європа, США, Туреччина) було певною мірою втрачено. До всього, незадовільний стан транспортної системи, ємностей для зберігання, накопичення та перевалки олії на експорт в українських портах стримують вивезення великих обсягів олії.

Найбільших втрат зазнало сільське господарство. Під впливом дії експортного мита істотно зменшилася ціна реалізації насіння соняшнику, що негативно позначиться на результатах фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. З другого боку, внаслідок дії мита відбулося зниження роздрібних цін на олію і, відповідно, зросло її споживання. З погляду споживачів, цей факт можна розцінювати як позитивний для країни, де значна частина населення має низькі доходи.

Неодноразово висвітлювалося питання скасування експортного мита на насіння соняшнику, що приведе до його дефіциту на внутрішньому ринку, втрати робочих місць, дестабілізації цінової ситуації на соняшникову олію, втрати позиції України на світовому ринку соняшникової олії й довіри інвесторів, що вклали кошти у вітчизняну олієжирову галузь. Але полегшення експорту соняшнику пропонувалося лише на декілька місяців, щоб збалансувати пропозицію і попит на вітчизняному ринку.

Важливим нормативним актом, регулюючим питання експорту насіння соняшнику, стала також постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження обсягів квот на олію соняшникову та насіння соняшнику, експорт яких підлягає ліцензуванню до 1 липня 2008 р., та порядку видачі ліцензій" (2008 р.), наказ Міністерства аграрної політики України від 24 березня 2008 р., відповідно до якого було вирішено утворити новий орган – комісію з питань розгляду заявок на видачу ліцензій на експорт олії соняшникової та насіння соняшнику і розподілу квот. Метою цього органу є митне оформлення насіння соняшнику та соняшникової олії, пропорційний розподіл установлених обсягів квот, видача ліцензій на експорт [8].

За останні роки Україна значно збільшила обсяги виробництва насіння соняшнику, але на жаль не шляхом поліпшення технології вирощування соняшнику, підвищенням його врожайності та олійності, зменшенням собівартості продукції за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій та ефективного застосування хімічних препаратів, а шляхом збільшення посівних площ. Таким чином, ця економічно приваблива культура "витіснила" з полів інші, не менш важливі культури. Починаючи з 1993 р. посівні площі під соняшником поступово збільшувалися і в 2001 р. досягли 2,4 млн га, тобто зросли на 66,7%. Частка соняшнику у загальній площі орних земель зросла за цей період з 6 до 10,6%. Розширення посівних площ під культурою зумовило порушення сівозмін, а недостатня забезпеченість сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними і фінансовими ресурсами суттєво позначилася на продуктивності ґрунтів.

В Україні організацією продажу соняшнику займаються три групи операторів – трейдери, експортери та олійно-екстракційні заводи. Причому в періоди, коли експортне мито підвищувалося, більше за всіх скорочували свою діяльність дрібні посередники, оскільки їм було важко конкурувати з середніми та великими трейдерськими компаніями. Присутність на ринку посередників та фірм-експортерів підтримувала високу конкурентність, яка стабілізувала ціни і гарантувала виробникам зростання виручки. Третя група операторів – олійно-екстракційні заводи – значно зміцнила власні позиції [9].

Завантаженість виробничих потужностей зросла, вартість переробки насіння різко знизилася і наблизилася до європейських розцінок. Розширилися можливості кредитування переробних підприємств.

І в Україні, і в Росії спостерігається висока міра монополізації ринку переробки, на якому обмежена кількість учасників диктує свої умови. Тому, щоб пом'якшити вплив експортного мита на прибутковість сільськогосподарських виробників, держава пропонує встановити чіткі мінімальні ціни на насіння соняшнику в країні, зокрема у 2009 р. – близько 1,7 тис. грн за тонну [8].

Товаровиробники повинні мати вибір, зокрема в ціні, що буде вирішальним при виборі ними ринку збуту. Доцільним є, залежно від ситуації на ринку, тимчасове підняття імпортного мита на пальмову олію, що дозволить зменшити її закупівлю для виготовлення продуктів харчування та інших продовольчих товарів. Взагалі підтримка певного виду вивізного мита формує скорочення обсягів посіву соняшнику в довгостроковій перспективі, що є актуальним для Вінницької області та України в цілому. Адже висока рентабельність цієї культури призвела до виснаження ґрунтів екстенсивним шляхом, без чіткого дотримання сівозмін і довгострокового планування.

Для визначення збалансованого розміру експортного мита на насіння соняшнику державі варто провести консультації як з безпосередніми виробниками насіння, так і з переробними підприємствами. На нашу думку, найоптимальнішим розміром, який задовольнить обидві сторони є 12–13%. Це дозволить функціонувати олієжировим комбінатам, забезпечувати споживачів достатньою кількістю готової продукції і за помірною ціною, а також експортувати надлишок насіння на зовнішні ринки. Якщо мати на меті залишити свої стійкі позиції на зовнішньому ринку олії, то слід значно підвищити її якість, а також підвищити закупівельні ціни на насіння соняшнику для сільськогосподарських товаровиробників.

Таким чином, пріоритетними напрямками подальшого реформування ринку соняшнику та олійної продукції є: розвиток сільсько-

господарської кооперації, реалізація цінової політики шляхом поєднання вільного ціноутворення з елементами державного регулювання; розширення зовнішніх ринків збуту через підвищення конкурентоспроможності насіння соняшнику та вітчизняних продуктів його переробки та оперативне формування відповідної митної політики залежно від кон'юнктури світового ринку.

З 1 липня 2011 р. в Україні діє експортне мито на пшеницю і суміш пшениці та жита в розмірі 9%, але не менше 17 євро за тонну, на ячмінь – 14%, але не менш 23 євро за тонну, на кукурудзу – 12%, але не менше 20 євро за тонну. За інформацією влади такий захід запроваджено з метою наповнення Державного бюджету України [10]. Досить суперечливим можна назвати такий шлях поповнення бюджету через додаткове оподаткування національних виробників. Світова практика доводить, що зазначений механізм має сенс використовувати в умовах, коли країна, яка запровадила експортне мито, є одним з ключових гравців на світовому ринку даного товару, або коли більша частка виробленої в країні продукції, відносно якої запровадили експортне мито, спрямовується за межі країни. В українських реаліях експортне мито на пшеницю, ячмінь та кукурудзу вимушені сплачувати сільськогосподарські виробники, оскільки частка України в світовому експорті пшениці не перевищує 6%, кукурудзи – 3%, ячменю – 21%. За таких умов світовий ринок, а відповідно і світова ціна, не зазнають змін за наявності чи відсутності експортного мита [11].

Таким чином, українські виробники, які не мають достатньо коштів для закупівлі техніки, будівництва елеваторів, сьогодні втрачають 200–250 грн на тонні збіжжя внаслідок запровадження експортного мита.

Запровадивши експортне мито до стратегічних продуктів, влада прирівняла вітчизняний зерновий комплекс до аграрного комплексу Зімбабве, Гватемали, Уганди, Колумбії, Коста Ріки, Малайзії, Індонезії, Фіджі, Індії. Зазначені країни активно використовують експортні мита на певні види продукції сільськогосподарства. Зокрема, Фіджі використовує експортне мито на цукор (який практично весь експортується з країни), Гватемала, Уганда та Колумбія – на каву, Коста Ріка – на банани, Зімбабве – на тютюн. Малайзія та Індонезія застосовують експортне мито на пальмову олію, оскільки їх частка на світовому ринку даного товару становить 90%. Аргентина використовує експортне мито на соєву олію, оскільки 85–95% її виробництва експортується. Бразилія відмовилась від використання експортних мит ще в середині 90-х років ХХ ст. Як результат, за останні 20 років країна збільшила експорт цукру в 13 разів, птиці – в 11 разів,

яловичини – в 10 разів, кукурудзи – в 7 разів, сої – в 6 разів.

Україна йде іншим шляхом. Динаміка експорту зернових у липні-серпні яскраво підтверджує хибність цього шляху – обсяги експорту втричі нижчі, ніж за попередні роки та ніж у головного конкурента – Росії. Враховуючи, що рентабельність зернових культур минулого року – найнижча у рослинництві, наступний результат дії експортних мит – зменшення виробництва пшениці, ячменю та кукурудзи. Ці обставини дають підстави давати невтішні прогнози розвитку сільського господарства за умови відсутності змін у ставленні влади до зернового комплексу.

IV. Висновки

Таким чином, експортне мито має як позитивні, так і негативні наслідки. До перших варто віднести переорієнтацію експорту з сировинних продуктів до продуктів промислової обробки та сприяння розвитку переробної галузі, збільшення інвестицій у виробництво олії та надходжень до державного бюджету, покращення доступу до кредитних ресурсів, скорочення обсягів виробництва насіння соняшнику та його експорту. З-поміж негативних чинників виокремлюють: спад внутрішніх цін на насіння соняшнику, перерозподіл прибутку від виробників насіння до виробників олії, виникнення додаткових схем із давальницькою сировиною для уникнення сплати мита.

Для держав, які експортують переважно сировину й напівфабрикати, доцільність одностороннього скорочення ставок експортного мита є дискусійним. Це пов'язано з тим, що в умовах обмеженості ресурсів уряд має враховувати, крім інтересів підприємств – експортерів сировини, ще й інтереси вітчизняних товаровиробників, що діють на внутрішньому ринку. Однак при скороченні мита на вивезення сировини уряд може зіткнутися зі зменшенням доходів національних виробників сировини, що може призвести до зменшення доходу виробників. Експортне мито повинно мати тільки тимчасовий характер, тобто використовуватись як захід оперативного регулювання конкретних ситуаційних проблем. Але варто зауважити, що податок на експорт обмежує надходження валютних коштів, оскільки знижується зацікавленість підприємств у розвитку зовнішньоекономічної діяльності, тому ставка мита має бути незначною.

Список використаної літератури

1. П.В. Пашко, П.Я. Пісний // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 74–86.
2. Митна складова економічної безпеки держави: наукове обґрунтування та оцінка сучасного стану / В. Мартинюк // Наука молода. – 2009. – № 11. – С. 118–123.
3. Митно-тарифне регулювання як інструмент наповнення державного бюджету

- України / К.І. Новикова // Фінанси. – 2009. – С. 1–7.
4. Сучасна митна політика України та шляхи її вдосконалення / І.М. Бобух, В.І. Глухова, О.В. Ковтун // Студ. Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. – 2007. Вип. 6. – С. 139–141.
 5. Закон України “Про єдиний митний тариф” зі змінами та допов. від 05.02.1992 р. № 2097-ХП // ВВР України. – 1992. – № 19.
 6. Закон України “Про Митний тариф України” від 05.04.2001 р. № 2371-III.
 7. Квітка Г. Державні інтереси можуть підсковзнутися на олії / Г. Квітка // Пропозиція. – 2008. – № 12. – С. 42–45.
 8. Давидов Ю. Великий врожай – гігантські проблеми / Ю. Давидов // Агроперспектива. – 2008. – № 11. – С. 38–39.
 9. Стеценко Ж.В. Державне регулювання експорту в Україні [Електронний ресурс] / Ж.В. Стеценко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evkipi/2010/48.pdf.
 10. Білоус О.О. Правове регулювання експортно-імпортних операцій в Україні / О.О. Білоус // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 64–69 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11boovvu.pdf>.
 11. Інформація щодо ставок вивізного (експортного) мита встановлених актами законодавства України на 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogo-mita/eksportne-mito/>.

Стаття надійшла до редакції 29.07.2013.

Шмыголь Н.Н., Антонюк А.А., Анিকেєва Д.А. Экспортная пошлина в Украине. Причины использования и последствия

В статье рассмотрены основные причины использования ввозной пошлины в Украине, этапы ее становления и развития. Были определены особенности экспортно-тарифной политики Украины на примере рынка подсолнечных семечек. Также в статье были показаны ключевые недостатки использования экспортной пошлины в Украине и предложены способы ее улучшения.

Ключевые слова: экспортная пошлина, экспортно-тарифная политика, таможенная стоимость товара, лицензирование экспорта.

Shmygol N., Antoniuc A., Anikieieva D. Export tax in Ukraine. Motivations and consequences

In article the main motivations of export tax in Ukraine, stages of its formation and development are considered. Features of export and tariff policy of Ukraine on the example of the market of sunflower seeds were defined. Also in article key disadvantages of use of export tax in Ukraine were shown and ways of its improvement are offered.

Determined that the export duty has both positive and negative effects. First include: the reorientation of exports from primary products to the food processing industry and promote the manufacturing sector, increased investment in oil production and government revenue, improved access to credit, decline in sunflower seed production and its exports. Among the negative factors: a decline in domestic prices for sunflower seeds, redistribution of income from producers to producers of seed oils have additional tolling schemes to avoid paying taxes.

The article allocated that in the countries witch export mainly raw materials and semi-finished products, the appropriateness of unilateral reduction of export duties is debatable. This is due to the fact that with limited resources, the government should consider, except interests of enterprises - exporters of raw materials, the interests of domestic producers operating in the domestic market. However, if the government cut taxes on the export of raw materials it may encounter with decreasing income of domestic producers of raw materials that can reduce the income of producers. Export duty should be only temporary, that is used as a measure of the operational management of specific situational problems. Noted that the export tax limits revenue of foreign exchange, because interest companies in the development of foreign trade is falling, therefore export duty should be negligible.

Key words: export tax, export and tariff policy, customs commodity cost, licensing of export.